

اعجاز قرآن در زمینه حوادث و بلایای طبیعی

به مناسبت هفته

ایمنی در برابر زلزله و بلایای طبیعی

تهیه و تنظیم :

روابط عمومی اداره کل هواشناسی استان سمنان

دی ماه ۱۴۰۰

مقدمه

بلایای طبیعی، به مجموعه‌ای از حوادث زبان بار گفته می‌شود. که منشاء انسانی ندارند. این حوادث معمولاً غیرقابل پیش‌بینی بوده و با حداقل از مدتهای طولانی قبل نمی‌توان وقوع آنها را پیش‌بینی نمود بلایای طبیعی دارای انواع گوناگونی است. زلزله، سیل، طوفان، گردباد، سونامی، تگرگ، بهمن، رعد و برق، تغییرات شدید درجه حرارت، خشکسالی و آتشفشان نمونه‌هایی از بلایای طبیعی هستند. بلایا و امتحانات الهی یکی از قدیمی‌ترین مباحثی است که فکر بشر را به خود مشغول کرده و از ابعاد مختلف به بحث پیرامون علت فلسفه وجودی و ماهیت آن پرداخته و مطالب گوناگونی در این باب ارائه شده است. بر اساس آمار طی چهل سال گذشته، حدود ۴ میلیون نفر در اثر بلایای طبیعی جان خود را از دست داده اند و بیش از سه میلیارد و ۲۰۰ میلیون نفر مصدوم، بی‌خانمان و یا به نقاط دیگر جهان مهاجرت کرده اند. گزارش سازمان ملل تایید می‌کند که سال ۲۰۱۰ از بدترین سالهای تاریخ بشر بدلیل وقوع حوادث طبیعی و خسارات ناشی از آن بوده است. بر اساس این گزارش ۳۷۳ حادثه طبیعی در سال ۲۰۱۰ جان ۲۹۶ هزار ۸۰۰ نفر را گرفته است که خسارتی معادل ۱۱۰ میلیارد دلار را بر مردم کره زمین وارد کرده و ۲۰۸ میلیون نفر از جمعیت دنیا را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است. از جمله مباحثی که درباره بلایای طبیعی در ادیان و مذاهب مختلف مطرح گردیده، معناداری و جهت دار بودن پدیده‌ها و حوادث غیرمترقبه طبیعی می‌باشد، ما مسلمانان هم معمولاً حوادث و بلایای طبیعی را معنادار می‌دانیم و آنها را یا به عنوان امتحان و آزمایش و یا به عنوان نتیجه اعمال و گناهان می‌دانیم.

برخی از حوادث و بلایای طبیعی در قرآن

- زلزله

در سوره زلزله، مزل و حج به وقوع حادثه زلزله اشاره شده است: « آن گاه که زمین به لرزش شدید خود لرزانیده شود و زمین بارهای سنگین خود را برون افکند.»

« روزی که زمین و کوهها به لرزه درآیند و کوهها به سان ریگ روان گردند.» « ای مردم از پروردگار خود پروا کنید چرا که زلزله رستاخیز امری هولناک است.» خداوند در آیه ۷۳ سوره اعراف، به

وقوع زلزله در اثر کفران نعمت قوم ثمود اشاره کرده است: «و به سوی (قوم) ثمود، برادرشان صالح را (فرستادیم)، گفت: «ای قوم من! (تنها) خدا را بپرستید، که جز او، معبودی برای شما نیست! خداوند تعالی برای هدایتشان صالح را در سن شانزده سالگی که از خانواده‌های اصیل و محترم خودشان بود و به عقل و علم در میانشان ممتاز و معروف بود، فرستاد و صالح تا سن صد و بیست سالگی در میان قوم خود مشغول هدایت بود، ولی فقط افراد قلیلی به او پیوستند؛ تا این که عذاب الهی بر قوم ثمود نازل شد و آن مردم بت پرست به وسیله صیحه، زلزله و صاعقه نابود شدند.

- خشکسالی

خشکسالی را می‌توان معلول یک دوره شرایط خشک غیر عادی دانست که به اندازه کافی دوام داشته باشد تا عدم تعادل در وضعیت هیدرولوژی یک ناحیه ایجاد شود. در دهه‌های اخیر در بین حوادث طبیعی که جمعیت‌های انسانی را تحت تأثیر قرار داده‌اند، تعداد فراوانی پدیده خشک سالی از نظر درجه شدت، طول مدت، مجموع فضای تحت پوشش، تلفات جانی، خسارات اقتصادی و اثرات اجتماعی دراز مدت در جامعه، بیشتر از سایر بلایای طبیعی بوده است. هم چنین تمایز این پدیده با سایر بلایای طبیعی در این است که برخلاف سایر بلایا این پدیده به تدریج و در یک دوره زمانی نسبتاً طولانی عمل کرده و اثرات آن ممکن است، پس از چند سال و با تأخیر بیشتری نسبت به سایر حوادث طبیعی ظاهر شود. در آیه ۱۵۵ سوره بقره سخن از خشک سالی و قحطی به میان آمده است و خداوند از آن به عنوان وسیله‌ای برای آزمایش انسان‌ها یاد کرده است: و قطعاً شما را به چیزی از قبیل ترس و گرسنگی و کاهش در اموال، جان‌ها و محصولات می‌آزماییم و مژده ده شکیبایان را.»

فلسفه حوادث و بلایای طبیعی

- ۱- تعیین بهترین‌ها در عمل: خداوند در آیه هفتم سوره کهف می‌فرماید: ما آنچه را در زمین جلوه گر است زینت و آرایش ملک زمین قرار دادیم تا مردم را به آن امتحان کنیم که کدامیک در طاعت و حب پروردگار عملشان نیکوتر است
- ۲- شناخت شکیبایان: حق تعالی در آیه سی و یکم سوره محمد صل الله علیه و آله می‌فرماید: و البته ما به حکم جهاد شما را در مقام

امتحان می آوریم تا آن کس که در راه خدا مجاهدت و کوشش دارد و بر رنج آن صبر می کند مقامش را معلوم سازیم.

۳- محک زدن: خداوند در آیه ۱۸۶ سوره آل عمران می فرماید: حتما شما را به مال و جان آزمایش خواهند کرد.

۴- شناساندن وضعیت ایمان و اعتقاد مردم بر خودشان: خداوند در آیه چهارم سوره محمد صل الله علیه و آله می فرماید: ما شما را می آزمایشیم تا وضعیت شما بر ملائک و مردم آشکار گردد.

۵- رشد و تکامل: این سنت دائمی خداوند است که برای شکوفا کردن استعدادها نهفته و به فعلیت رساندن آنها و پرورش بندگان، آنان را می آزمایشد این سختی ها و شدائد است که روح و جان انسان را نیرومند و قوی می گرداند و فلز جان انسان را محکم می کند.

۶- تفکیک سره از ناسره: حق تعالی در آیه ۱۷۹ سوره آل عمران می فرماید: خداوند هرگز مومنان را وانگارد بدین گونه که مومن و منافق به یکدیگر مشتبه باشند تا آنکه با آزمایش، بدسرشت را از پاک گوهر جدا کند.

۷- تمحیص: تمحیص در لغت یعنی پاکیزه نمودن یک شی از آلودگی های خارجی، خداوند تبارک و تعالی مومنین را می آزمایشد تا آنان را خالص سازد از روایات معصومین علیه السلام استفاده می شود که خداوند بنده ای را که دوست دارد به منظور تخلیص او از ناپاکی ها در دریایی از شدائد و بلاها و مشکلات غوطه ور می نماید.

۸- تذکر و بیداری: خداوند متعال به نقش رنج ها و سختی ها در تنبیه و بیداری انسان چنین اشاره می کند: ما هیچ پیامبری را به هیچ شهر و دباری نفرستادیم مگر آنکه اهلش را به شدائد و غمها مبتلا ساختیم تا مگر توبه کرده و به درگاه خدا تضرع و زاری کنند.

۹- توبه و بازگشت انسان از معاصی: یکی از آثار و پیامدهایی که آزمایش و امتحانات الهی را در بر دارد توبه و بازگشت به سوی خداوند است چنانکه قرآن کریم میفرماید: چه بسیار از اهل شهرهای اطراف شما را هلاک کردیم و نشانه عبرتی برای مردم گردانیدیم تا مگر بر آنان بنگرید و از کفر و گناه به درگاه خدا بازگردید. مرحوم علامه طباطبایی می گویند: مراد این است که خداوند امت های انبیا را به عذابهایی مبتلا می نماید تا توبه کنند و از ظلم خود دست بردارند.

۱۰- شناخت خائنان و خداترسان: خداوند در آیه ۹۴ سوره مائده می فرماید: ای اهل ایمان خداشمارابه چیزی می آزمایشد که در دسترس شما آیند تا معلوم شود که چه کسی از خدا در باطن می ترسد.

نتیجه گیری:

آموزه های تربیتی قرآن و دستوره های معصومان علیهم السلام درباره عوامل وسعت روزی یا کمی رزق، دفع بلاها و شریات، بیانگر حقایق ارزشمند است که در پرتو آنها رابطه ما با پروردگاران و نیز رابطه ما و جامعه اسلامی و رابطه ما با خود و خانواده مان که در جلوه های رفتار و گفتار تجلی می یابد، حساس تر، دقیق تر و اندیشه گرایانه تر خواهد بود. با این معارف دینی، تمامی اعمال خود را با نگاهی دقیق تر و حساب شده تر انجام می دهیم و با توجه به آثار هر یک در خود، خانواده و جامعه، مسئولیت بیشتری احساس می کنیم.

برخی از این عوامل عبارتند از:

- ۱- تقوا و پرهیزگاری: قرآن کریم می فرماید هر کس از خدا پروا کند، پروردگار برای او راه بیرون شدن از سختی ها را قرار می دهد و از جایی که حسابش را نمی کنند، به او روزی می رساند. (طلاق ۳ و ۲)
- ۲- یاد خداوند سپاسگزاری از نعمت های او: «شکر» عامل بسیار موثر در افزایش نعمت ها و الطاف الهی است که خداوند با صراحت بدان اشاره فرموده است هرگاه شکر نعمت ها را به جا آورید و آن را در موارد واقعی صرف کنید، نعمت را بر شما افزون می کنم (ابراهیم آیه ۷).

۳- انفاق از دارایی و پرداخت حقوق مالی: صدقه فراوان و خرسندی دیگران با کمک های مالی، خرسندی خداوند را به دنبال دارد و تاثیری بسیار در جلب روزی و دور شدن از بلا یا را به همراه خواهد داشت.

۴- دوری از گناه، ظلم و نافرمانی خداوند: ویژگی ذاتی اطاعت و استفاده نعمت های الهی در مسیر حقیقی آن، فزونی تمام داده های خداوند و ریزش الطاف چشمگیر الهی را به همراه دارد و عملکرد ذاتی گناه، معصیت و مصرف نعمت های خداوند در مسیری نادرست و علیه دستوره های الهی، تنگی معیشت و کمی رزق و زندگی سخت و دشواری را به همراه خواهد داشت. از این رو پیشوایان معصوم «ع» فرموده اند: «با گناه افراد، رحمت و روزی خداوند به روی آنان بسته می شود، برکات رزق برطرف می گردد، گوارایی و شادگامی و راحتی از زندگی زودده می شود و مسیر گذران عمر با دشواری و سختی روبه رو خواهد شد»

۷- حضرت علی می فرماید: "اگر مردم امر به معروف و نهی از منکر را ترک کنند، عذاب سخت پروردگار آنان را فرا می گیرد و خداوند نیکان را در محیط بدان هلاک سازد" لذا بلاموقع نزول عمومی است و گنهکاران و راضیان به کار آنان قطعاً گرفتار خواهند شد. عدهای از خوبان به جز اهل منکر در بلا نابود می شوند و مسئولیت همه این کارها بر عهده گنهکاران است.

سایت اینترنتی

تلفن مستقیم 3241 7410

هوا آسو 134

سامانه پیامکی 20134

صدای سیمای IRIB

اپلیکشن موبایلی Android-iOS

ربات تلگرامی @irimot_bot

کانال تلگرامی @azmet

روابط عمومی اداره کل هواشناسی استان سمنان

منبع: مقاله اعجاز قرآن در زمینه حوادث و بلاهای طبیعی

<http://miracleofquran.org/index.aspx?pid=99&articleid=24888>